

דער רײַנער קוויאָל

אייערע קינדר זאלט איר מודיע זיין
וואס דא האט זיך גיטאן שירין ז'רטען

דעם רביניס
גִּיכָּוֹן

א גוּטָן שְׁבָת פָּאָר אֶלְעָ לְעַכְתִּיגָּע קִינְדָּעַר.

מְשֻׁפֵּט אָזִין, כִּי מִיר זָאלָן זִיךְ צְוִירִיקְעָרָן
צָום בְּאַשְׁעָפָעָר.

וּועַן אִידִישׁ קִינְדָּעַר דָּעָרָהעָרָן אָז אֶלְעָ
מְשֻׁפֵּטִים, אֶלְעָ דִינִים, מְנִיעָות אָונֵן יִסּוּרִים
איַז נָאָר פּוֹן אַוְיבָּעָרְשָׁטָעָר, "וּשְׁמַר ה' אֱלֹקֶךָ לְךָ
דָּעָר אַוְיבָּעָרְשָׁטָעָר, אַתְּ הַבְּרִית וְאַתְּ הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיךְ",
דָּעָר אַוְיבָּעָרְשָׁטָעָר וּוּעַט אָונֵן גַּעַדְעַנְקָעָן
אוֹן זִיךְ דָּעָרָבָּאָרְעָמָעָן אוֹן גַּעַדְעַנְקָעָן זְכוֹת
אָבוֹת, אָונֵן צָו הַיְתָן פּוֹן אֶלְעָם בֵּין אָונֵן
דִינִים.

וּועַן יַעֲקֹב אֲבִינוּ
איַז גַּעֲבּוּרָן גַּעֲנוּוֹרָן
שְׁטִיטִיט אִין פְּסוֹק:
"וַיַּדַּו אָוֹחֶזֶת בְּעַקְבָּ
עַשְׂוֹ". דָּאָס וּוּיְזַט
אוֹז אִין דִי יַעֲצִיטִיגָּע
צִיְּטָן פּוֹן עַקְבָּתָא

דָּמְשִׁיחָא וּוַיַּל עַשְׂוֹ צְעַטְרָעָטָן אוֹן מְלָחָמָה
הַאֲלָטָן קָעָגָן בְּלָל יִשְׂרָאֵל. אִיז דִי עַצָּה
"וַיַּדַּו אָוֹחֶזֶת". יַדְ' אִיז מְרוּמָא אַוְיפָּתְּפָלָה/
אֲזֹזִי זָעַט מַעַן אַוְיפָּק בַּיְמָה רַבִּינָג, "וַיְהִי
יַדְיוֹ אַמְנוֹנָה". זָאגָט אַוְיפָּק דָּעָר תְּרָגּוֹם,
פְּרִישָׁן בָּצְלָזָן", עַר האָט אַוְיסְגַּעַשְׁפָרִיט
זַיִן הַעֲגַט מִיט אַתְּפָלָה צָום אַוְיבָּעָרְשָׁטָן.
מַעַן זָעַט הַיִּנְטִיגָּע צִיְּטָן אָז אוֹיפָּק יַעֲדָע

מִיר שְׁטִיעָן אֵין פְּרָשָׁת עַקְבָּ. דִי פְּרָשָׁה הַיִּבְטָ
זִיךְ אָן, "וְהִיא עַקְבָּ תְּשִׁמְעוֹן אֶת המְשֻׁפֵּטִים
הָאַלְּהָ, פָּאָרוֹאָס נוֹצָט דִי תּוֹרָה דָּעָר לְשָׁׁוֹן
עַקְבָּ, עַס וּוֹאֶלְטָ גַּעַקְעַנְטָ שְׁטִינָן, וְהִיא אָם
תְּשִׁמְעוֹן אֶת המְשֻׁפֵּטִים הָאַלְּהָ?

דָּאָס וּוֹאֶרְטָ 'עַקְבָּ' אִיז מְלָשָׁן 'סּוֹף', אֲזֹז וּוַיִּ
בַּיִּ אַמְעַטָּשָׁ אִיז דָּעָר קָאֶפָּ דָּעָר אַנְהָוִיב אָונֵן
דָּעָר עַקְבָּ פּוֹן דִי פִּיס אִיז דָּעָר סּוֹף. נָאָק אָ
טִיטִּישׁ הָאָט עַקְבָּ: 'צְעַטְרָעָטָן', וּועַן אַיְנָגָר
פָּאָרְשָׁעָמָט אַזְוִיְּטָן, זָאגָט מַעַן: "עַר הָאָט
יַעֲנָעָם צְעַטְרָעָטָן!"

יַעֲצָט וּועַן מַעַן אִיז
סּוֹף פּוֹן דָּעָר גָּלוֹת,
אֲזֹז וּיְחֹזֶל רַוְּפָן אָנוּ
דִי הַיִּנְטִיגָּע צִיְּטָן,
עַקְבָּתָא דָמְשִׁיחָא
- סּוֹף פּוֹנָעָם גָּלוֹת",
דָּעָר אַנְהָוִיב פּוֹנָעָם

אוֹר פּוֹן מִשְׁיחָה, וּועַן דִי שׁוֹנָאִים שְׁטָאָרָקָן זִיךְ
זַיִעְרָמִיט זַיִעְרָעָבִיס אָונֵן וּוְילָן חַס וּשְׁלָוָם
צְעַטְרָעָטָן דִי עַרְלִיכָּע אִידָּן.

וּואָס אִיז דִי עַצָּה צָו דָּעָם? זָאגָט דִי הַיִּלְיִגְעָ
תוֹרָה, "אֶת המְשֻׁפֵּטִים הָאַלְּהָ". 'מְשֻׁפֵּט'
קוּמָת אָונֵן זָאנָן אַז סְאַיִז נִישְׁטָ שְׁטָמָ אֲזֹזִי
גַּעַשְׁעָן, עַס אִיז נִישְׁטָ קִינְזָ צְפָאָל אָז דִי
רְשָׁעִים וּוְילָן שְׁטָעָרָן אָונֵן צְעַטְרָעָטָן עַרְלִיכָּע
אִידָּן, נָאָר אֶלְעָס אִיז אַוְיסְגַּעַרְעַכְּנָט פּוֹן בֵּית

117

ראש השנה און קיין מורה

די פַּאלגְנֶדֶע האט הרה"ח רביה לוי יצחק
בענדער ז"ל דערצ'ילט בי אײַינָע פֿוֹ זִיָּנָע
שְׁמוּעֵס:

"ס' קומט ראש השנה דערמאן איה זיך פון דעם ראש השנה פון יאר טר"פ. יענען יאר האב איך אונגעהייבן דאועגענו פארן עמוד, אוו ביין איך גענונו שלאלף א גאנצן זומער פון טיפ' (טיפוס רחל'). איך ביין גענגאנגען איזונגנוייקלט די פיס מיט שמאנטעס. ס' איז גענונו דעמאלאט געוואילדיג, די באנדעס צענונו אונגעקומען אווי אווי, זיין האבן גע'הרג'ט.

נו, איך האב תאקע געדאוענט פארן
עמדו, און יומ בפואר בין איך שלאלף געווונט,
אייז געווונט דארטן - יהיאל'ס טאטען,
ר' שלמה זלמן, האט ער מיר יען טאג
געגעבען אביסל עסן, און ערבר יומ בפואר
האט ער מיר אויך געגעבען אביסל עסן כדין
אייך זאל האבן כה צו שטיין ביים עמדו
אלס בעל תפלה.

ר' אלחנן ספערקטאר ז"ל איז אויך געוווען
שלאך אויך טיף, איז ער צונעקוּסמען צו
מיר, אונז אגט מיך איז ער וויל אריינשטיין
דעם לעפל, (ער האט געווואלט זיך טיילו
מייטו עסן). האב איך אים געניאגט "ס'אייז
א סעודה וואס איז קויים גענוג פאר
איינעם!"

(רבו לוי יצחק האט חרטה געהאט פארן אפזאנן ר' אלחנן אוון ער האט אים גלייך איבערגעגעטען. איזוי ווי ער אין געוקוממעו פו פוילו האט ער נישט באנרייפן די מצאכ

פָוּ עֲנִיוֹת אָוּ הַוְגָעֵר וְאָס הַאַט דָאַן
גַּעֲהַעֲרַשְׁט אַיִן אַוְמָאַן. יָאַרְוּ שְׁפַעַטְעוּר
וְוּנוּןְוּןְזִי הַאַבּוֹ שְׂוִין בִּיְדָע גַּעֲוֹאַזְיִינְט אַיִן
אַאֲרַץ יְשָׁרָאֵל פְּלַעַגְטַרְוּ רַבִּי לְוִי יְצָחָק יְעֻדָּעַס
יְיָאָר רַאֲשַׁ הַשְׁנָה נָאַךְ מַוְסָּף וְוּנוּ מָעַן הַאַט
אַאֲרִינְגַּעַבְרַעַנְגַּט טַי מִיטַּ מְזוֹנֹת פְּלַעַגְטַר
שַׁעַר דָּעֶרְלָאַנְגָּעַנוּ פָאַר ר' אַלְחָנוּ אַגְּלָאוּ טַי
אָאוּ קִיכְל. "אִיר הַאַט נַאֲכִינְשַׁט פַּאֲרַגְעַסְוּ?"
הַאַט ר' אַלְחָנוּ גַּעֲפַרְעַגְט, אַיךְ הַאַב שְׂוִין
(לאֱגָ פַּאֲרַגְעָסְוּ")

בכוחות! מען האט גוט געַדָּוונְטַה!
ההשואל: ווען איי געוווען עפֿעס אָראַש
השנה אָז דער גאנצער עולֶם אִיז געוזנט
געוווארן?

יא יא, דאס איז געונען יענעם ראנש השנה.
מיר זענעו אנטקומען א טאג פאר ערבית
ראנש השנה אין אומאן. צער רעגן האט
גענגן איז פון זועג, מיר זענעו גענוקומען
איין שול ארינו איסגענוייקט נאס. דיז
געאנצעה שול איז געונען פול מיט בעטן,
פפוא צוויי בענק איז געונוואן א בעט...
אלע מענטישן זענעו געלעגן איז טיף,
אלע אלע ר' אלחנן אלע, מיר זענעו
ארינגענוקומען איזו ווי מען קומט ארינו
איין א שפיטאל!

השנה ב'ינאנט בי' זכור בריתן!
און דאס איז געווונע א טאג פאר ערבען ראש

איך ביו געוענו דעמאַלט בֵּי מְתָתִי עָהִי
עד האט מיר אַרְיַנְגַּעַנוּמָעַן בֵּי אַיִם אַיִם
נְשָׁטוֹב, עד האט מיר אַרְיַנְגַּעַלְיִיגְט אַיִם

נין
נאלה

କାଳେ ଦୁଇରାତିରେ ପାଇଲା କାହାରେ

שבט פעקל פון היימל

פָּאַרְיִגָּעׁ וּוֹאֵךְ דָּאַנְעֶרְשֶׁתָּג בִּינְאָכְט
הָאָבָן מִיר נָאֵךְ גָּאָרְנִישֶׁת גַּעֲהָאָט מִיט
וּוֹאָס צוֹמָאָכְנָן שְׁבַתָּ. אָוְנוּזָעָר הָוֵיז אִיז
גַּעֲוּוֹעָן מִפְּשָׁלִיךְ, (מִיר הָאָבָן דָּאָס
אוֹיסְגָּעַלְיִידִיכְּגַט בִּמְשָׁךְ דִּי וּוֹאֵךְ...),
אָבָעָר מִין חַשְׁוּבָעׁ מַאֲמָע אִיז בְּכָלְל
נִישְׁתָּגְעֻוֹעָן בְּעִדָּאָגָהָת. זַי וּוֹיִיסְטָ שְׂוִין
פְּנוֹן שְׁטָעַנְדִּיגָּן אָז דָעָר אָוִיבָעַרְשְׁטָעָר
הַחַעַלְפָט אֵיר אַיִן דִּי רִיכְטִיגָּעׁ מִינּוֹת. דָעָר
הַהִילְיִגְעָר רְבִי זָאָגְטָ דָאָךְ, "נְסִים, תְּפִלָּה,
אָארְצָן יִשְׂרָאֵל, זְעַנְעָן אַלְעָס אַיִינְסָ." דָאָס
מִיְּנַט אָז אָרְצָן יִשְׂרָאֵל אִיז דִּי פְּלָאָץ פָּנוֹן
נְסִים.

מיין טאטע איז אהימגעקומיין מיט
עטיליכע שקלים וואס ער האט עריגען
וואר אינגענהאנדליך. ער האט געפרעגט
מיין מאמע וואס מען דארף איינקויפן
אוון מיין מאמע האט אים געגעבן די
גאנצע רשיימה. איי, פון וואר ווועט מען
עס דעKEN? מען וויסט נאכניישט. מען
פפאRELAZOT זיך אויפו אויבערשט.

מיין טאטע איז אַרוֹיְסָגָאנְגָעָן אַין גַּעַשְׁפֵּט מִיט דִּ רְשִׁימָה. עַר הָאַט גַּעֲנוֹמָעַן דִּי עַרְשְׁתָּע פָּאַר ווַיְכִתְגַּסְטוּ

זאתן און איין געגאנגען צום רעכענער צו
באצאלן, אבער אויך פאר די פאר קליינע
זאתן האט ער נישט געהאט גענוג געלט
און נאכן צאמראעכענגען האט ער געומזט
צורי קליגן עטליכע זאתן אויפן פאליעצע.
מיין טאטע שפאנט צום ארוייסנאנט פון
געשעפט מיט א קליין זעלל עסן וואס
דארף זיין גענוג צו מאכן שבת פאר א
משפחה פון אקט נפשות בלעה"ר.

אַיִלְמִיטָן קֹומֶט צו אַסְפֵּרְדִּישׁע אַידְעָנָע
אוֹן זַי פְּרָעָגֶט אִים, "ר' אִיד, אִיר הָאָת
שָׂוִין צו מַאֲכָן שְׁבָתָה?"

"אין גייג נעם וואס דו דארפֿסט אויף
שְׁבַת", האט זי אים אָנגָעַטְרָאנֶן. און מײַן
טאָטָע איז גָּעַגָּנְגָּעַן גָּעַמְעַן נָאָר אָפָּאָר
וּוֹכִיתְגֵּעַ זָאָכוֹן.

"אָזֹוי קַוִּיפֶת מֵעַן אֲיִינָהוּ שְׁבַת ? !"
הָאָת זַי זַיְך גַּעֲבִיְזָעַרְט, "גַּיִי נָעַם נָאָך
זָאָכָן ! !" הָאָת מִיִּין טָאָטָע גַּעֲנוֹמוֹמָעַן נָאָך
אָפָאָר זָאָכָן. אָבָעָר זַי אִיז נָאָכִישְׁט
גַּעֲעוֹעַן צְוָפְּרִידְן. "גַּיִי נָעַם נָאָך ! ! אָוֹן
מִיִּין טָאָטָע הָאָת גַּעֲנוֹמוֹמָעַן נָאָך אָפָאָר
קְלִילִינָע זָאָכָן. עָרָה הָאָת זַיְך גַּעֲשֻׁמָּט
צַו נָעַמָּעַן אָוִיפָּע יְעַנְעַמָּס חַשְׁבּוֹן. זַי
הָאָת אָבָעָר גַּעֲעוֹאָלֶט אָז עָר זַאָל נָעַמָּעַן
בְּשִׁפְעָא אִיז זַי אַלְיִינָס אַרְוָמְגַעְגָּנְגָעָן אִין
גַּעֲשִׁיעָפֶט צָאָמְנוֹמָעַן זָאָכָן, טִישָׁוֹס, נָאָש,
טְרִינְקָעַן, אַיְנָמָלִיגָּע גַּעֲשִׁיר, אַדְגָּג.

אוייך דער געשעפֿטמאן האט געזען או

געוֹוָאנְגַּדְעַרט, "אַ וְועֲגַלְעַ ? פֿאָרְוֹאָס
דָּאָרֶף עַר אַ וְועֲגַלְעַ פֿאָר אָפָּאָר קָלִינְעַ
זָאָקָן. עַר אַיְזָה דָּאָק אָרוֹיסָס פֿוֹן הָוֵי אַן קַיְיַן
גַּעַלְט ? ! "

מִיר קָוְמָעַן אָרָאָפָּ אָוָן מִיְּן טָאָטָע פֿאָקָט
אָרוֹיסָס פֿוֹן קָאָר אַיְזָה זָעַקְלָעַ אָוָן נָאָך
איַיְנָס... סָעַנְדִּיגְט זִיךְ נִישְׁטָט.

עַר שְׁלַעַפְט זָעַקְלָעַ
אָוָן זָעַקְלָעַ.

זַיְיַן גְּרוֹסְעַ

שְׁמַיְיכָל

אוֹיְף זַיְיַן

פָּנוּים הָאָט

אוֹנוֹ שְׂוִין

איַיְנְגַּעַמְאָלְדוֹן

אַז עַפְעָס

איַיְנְטַעַרְעָסָאנְט הָאָט זַיְיַן

אָפְגַּעַשְׁפִּילְט אַיְזָה גַּעַשְׁעַפְט. אָנְקוּמְעַנְדִּיג
אַהֲיָם מִיט דִי אַלְעַ שְׂוֹעוּרָע פֿעַקְלָעַ
הָאָט עַר אָנוֹן דָּעַרְצִיְּלַט דִי נְסִים זָוָס עַר
הָאָט בִּיְגָוּוֹאָוָנִיט. אָוָן מִיר הָאָבָן אַלְעַ
אָפְגַּעַעַבְּן אַשְׁבָּח וְהַזְּדָה פֿאָר זַיְיַן
חַסְדִּים. אַיְזָה מַוְּעַנְק זָאָגְן אַז מִיר הָאָבָן
גַּעַהְאָט זַיְיָעָר אַפְּרִילְיכָע שְׁבַּת !

עַפְעָס דְּרָאָמָטִישׁ קוּמְט דִּא פֶּאָר הָאָט
עַר אָרוֹיסְגַּעַה אַלְפָן מִיט דָעַר אַרְבָּעַט,
"דִי אִיְסָעַס אַיְזָה יַעַצְט בִּילְיג... דִי טָאנָא
קָעַנְסְטוּ יַעַצְט הָאָבָן פֿיר פֿאָר אַכְּזָן..."

עַר הָאָט גַּעַרְעַנְגָּט דָעַם טִישׁ מִיט כָּל טֻוב
אַנְגַּעַפְאָקָט דָעַם טִישׁ מִיט כָּל טֻוב
וְטוֹב אָוָן דִי גַּוְתְּה אַרְצִיגְעַ אַיְדָעַנְעַ הָאָט

אַלְעַס בָּאָצָאַלְט. לְכֹאָרָה
הָאָט זִי בָּאָמְרַקְט

פֿוֹן זַיְיַט וּוְיִ

מִין טָאָטָע

קָנוּעַנְקָלְט

זִיךְ בִּים

איַיְנְקְוִיְּפָן

הָאָט זִי

אִים גַּעַוְאַלְט

אָרוֹיסְהַעַלְפָן.

אַהֲיָמְצָגְגִּין הָאָט שְׂוִין מִין טָאָטָע
גַּעַדְאָרְפָּט אַקָּאָר וּוְיִיל עַר הָאָט נִישְׁטָט
גַּעַקְעַנְטָלְט אַלְיַיְן אַלְעַס אַהֲיָמְשָׁלְעַפְן. עַר
הָאָט גַּעַכְאָפְט אַטְרַעְמָפְט מִיט אַיְנְעַם זָוָס
וּוְאוֹנִיט אַיְזָה גַּעַגְנַט. עַר קָלִינְגַּט אַהֲיָים אַז
מִיר קִינְדָעַר זָאָלְן אִים אַפְּוּוֹאָרְטָן אַוְנְטָן
מִיט אַ וְועֲגַלְעַלְעַ. מִין מַאְמָע הָאָט זַיְיַן

~ דִי זַיְבָּעַטְעַ מִיעָשָׁה
וּזְאָס דָעַר הַיְילְגַּעַד
דְּבַי הָאָט דָעַרְצִיְּלַט

די פְּלִיגְג אָוָן דָעַר
שְׁפִינְ

היה יער, פארמאקט אין די קעלערס.
הראט זיך באולד אַנְגֶּרְוּפּוֹר' שָׂמְחוֹן באָרְסְּקִי
זיל, - ר' שָׂמְחוֹן גַּעֲדַעַת אֵיךְ אֵיזְ גַּעֲנוּעַן אֵיזְ
שְׁטוּלַעַר - "ס' אֵיזְ דָּעַם רְבִ' נֵס רַאשְׁ הַשְׁנָה,
מַעַן זָאַל דָּאוּעַנְעַן אָזְזִי וּוּ אַלְעַ יָאָר. מַעַן
קָאַל נִישְׁטַט מַאֲכָנוּ קִיּוֹ שָׁוֹם חִילּוֹק, אָזְזִי וּוּ
אַלְעַ יָאָר!" דִּי בְּרַסְלְבּ'עַ קְלוֹזִי אֵיזְ גַּעֲנוּעַן
דִּי אַיִּינְצִיגְעַ שָׁוֹל אֵין שְׁטָאַט וּוּ אַוּ מַעַן הָאַט
גַּעֲדָאַונְט אָזְזִי וּוּ אַלְעַ יָאָר. אַלְעַ אַנְדְּעָרָע
שְׁוֹלְוֹן הָאַט מַעַן גַּעֲדָאַונְט פָּאַרְטָאַגְס אָזְזִי
גְּנָאָר ס' אֵיזְ גַּעֲנוֹאָרְן טָאגְ אֵיזְ גַּעֲנוּעַן "אָזִיס
שְׁוֹלְוֹ!" בֵּי אָונֶץ - ר' שָׂמְחוֹן הָאַט גַּעֲהָאַט
אָאָ שְׁטָאַרְקִיְיט אַיְזִיךְ - עָרְ הָאַט גַּעֲזָאָגְט:
זְאַס אֵיזְ דָּעַם רְבִ' נֵס רַאשְׁ הַשְׁנָה, אָוּ אָזְזִי
וּוּ מַעַן דָּאוּנְט אַלְעַ יָאָר זָאַל מַעַן דָּאוּעַנְעַן
הַיִּנְטִיגְס יָאָר!"

השׁואל: אֲזֹי אִיז טאָקע געוווען? יָא, אֲזֹי ווּ
אלְלֻעַ יָאָר! מַעַן הָאָט אַפְגַּנְדָּאוֹנֶט בֵּין דָּרִי
אַזְיִיגְנָר נָאכְמִיטָּאָג, אָוֹן אַינְדרְוִיסָּו אִיז
טָאָקָע גַּעֲוָעָן אַגְּפָעָרְלִיכָּעָ מַצְבָּה סָאִיז
דָּאָךְ אַסְבָּה אַינְדרְוִיסָּו אַבְּעָר בֵּין אָונָז הָאָט
זִיךְרַגְאַנְיִישַׁט דָּעַרְקָעַטְוּ! מִיר הָאָבוֹן גּוֹט
גַּעֲדָאָוֹנָטִי דָּעַר גַּעֲפִיל פּוֹן אָונָז... אָוֹן דָּעַר
גַּעֲדָאָנָק פּוֹן אָונָז הָאָט מַעַן אַגְּגָעָטָאָפְט
סְמִימִיט דִּי הענט אַז סָאִיז דָּא אַרְבִּי!

בעט, אונז ערד האט מיר געגענוו א פאר
וועש, אייבערצוטוון. אַבער דער גאנצער
עלום האט געגענטיגט דא איז שיל, מעו
האט מואר געהאט צו גיינן אינדרויסן! מעו
האט אויסגערוףן איז בײַנאכט וועט מעו
דאָגן סליחות איז שיל!

השואל: דער עולם וויסט נישט איז ממען
וועט זאגן סליחות? ניין, מען האט נישט
גענואלט איז דער עולם זאל אונעגןיגיון
זענונג אלע געבליבו אוישול, קיינער איז
ニישט אונעגןונגאנגען, וויל מען האט
מרא געהאט צו גיאו אויף נאס בינהאקטו.
ס'אייז א שיניינער עולם געוווען. איך האב
געגעכטיגט בי מתחיון, אויך געבען די שול,
איך האב זיך אויסגעווארעלט אביסל.
ווען ס'אייז געקומען פארנאקט פון זכור
ברית איז געועזן "אויס קראנקע", אויס
בעוון" אלע בעניך זענונג שווין צונומען! דער
עולם איז שווין אונגעטוון, און מען שטייט
אוון מען זאגט זכור ברית געושמאק, גלייך
וויס' אייז גארניישטן אוון שווין, מען זאגט
שווין. אינדעפררי האט מען אפגענד אונענט,
דערנאר איז דער גאנצער עולם גענגאנגען,
צום רבין אויפון ציון, ממוש גלייך וויס' אייז
גארניישט געועזן קייו קראנקן? מה האט
ארוייסגעזען דעם רבינס גראיסקיטו,
געכטן זענונג זי געלעגן אלע טיף, אוון
היינט זענונג שווין אלע אויפגענשטאנגען...
שווין פארטיג די קראנק. מען גיט שווין
אויפון ציון אויף וויל אלע יאר!

איך גענדענקי, ס'אייז געקובמען אויפידערנאכט נאך דעם ערשותו מעריב, איך אריינגעקזומען איינער א בשליח פון

[פרק א] מישפנעם פון אלע פעלקער /
דער 'פליג' אונן דער 'שפין' אונן דאס 'בלעטל'

[א] איד וועל איז געגען פון אלע פעלקער געהאטן!
האט זיך ווינער איז געגען דאס 'בלעטל', אונן [גאנטען] קאט זיך נישט געלאלזט ווינער דער 'שפין' געגען צו דער 'פליג'!
ווינער איז געלאלזט – אונן איז געגען עטליכע מאלן!
נאכדען: איז ווינער דער 'שפין' געגען צו דער 'פליג'!/ אונן איז געגען צו דער 'פליג'!
אייז איז געגען עקראכט – ביז זיך שוייז איריגערגעפאפט
קייט איזן 'סיפל', אויך דעם 'בלעטל'!
האט זיך ווינער איז געגען דאס 'בלעטל'! – אונן דער 'שפין'
אייז שוייז געגען איביסל איזיך דעם 'בלעטל'!
האט זיך [גאנטען] דאס 'בלעטל' איז געגען עליינט איזנאנגן – ביז
די 'שפין' איז געלבליך איז געלבליך 'בלעטל', צוישן איז
'בלעטל' אונן אנדער, אונן זיך דארטן עקראכט – אונן איז
אלען געלבליךן מיטה מטה, בי סע [וואו] פון איז גערינשט
געלבליך!

(אונן דער 'פליג' – וועל איך גישט דערציאלן וואס מיט איר האט זיך געטאָן!)
[פרק ב] דאס 'חלום' מיטן 'פאטרנט' / דאס 'בלעטל'
באשיצט / דער 'הוינער באָרג' / ד ציינער פאלן אַריסט

[א] אונן דער 'מלך' האט דאס אלץ געעהן, אונן האט זיך
זיעיר פארוואָנדערט! – ער האט פארשטיינען: "אוֹ דאס
אייז נישט קוין לערע [וואו] זאָה, נאר קיוויזיט אים עפֿעַס א
זאָך דערמיט?"! – (אונן דער 'פליג' נוּאָס, האָבָן געעהן: "אוֹ דער 'פליג'
קוּאָט, אונן פארוואָנדערט זיך דערמיט!)

אונן דער 'מלך' האט אלץ געעהן צו טראכטן: "וואס דאס
באדיטי?!" – אונן ער איז אנדידעלט געווואָרן איזיך דעם 'שפין'
האט זיך אים געלחלומיט: אוֹ ער האט געהאלטן איז דער
האנט אַ דומיט' [וואו], אונן ער האט איזיך אים געוקט –
געניען פון אים איזוּבְּעַנְאָגֶןְעָן גִּזְמָוֹת [וואו] מועטשינן! –
האט ער אַרְפָּאָגְעָוָוָאָרָוָן דעם 'דומיט' פון דער האנטן!
אונן דער סדר איז בי 'מלכ'ים' – [וואו] ס'הענט איבער זיך, זיין
'פאטיעס' [וואו], אונן איבער דעם 'פאטרנט', הענט דֵי
'קרויין'!

האט ער געעהן איז 'חלום': זוי די מענטשן וואס זיך געגען
אַרְפָּאָגְעָוָאָרָוָן פון דעם 'דומיט', האָבָן געונטער דעם
'פאטרנט', אונן האָבָן אַפְּגָעָנְשָׁיְטָן דעם 'קָאָפָּ' [וואו] קומפני! –
דערנָאָך האָבָן זיך געונטערן דֵי 'קרויין', אונן האָבָן [וואו]
אַרְפָּאָגְעָוָאָרָוָן איז דער 'בלאָטָאָרָי' קריין! – אונן זיך געגען
געלאָפָן צו אַיס, זיך זאלָן אַיס הר'עען!
האט זיך אַוְינָגָעָהָיָן אַס 'בלעטל' פון 'בלעטל' דעם 'שפין' וואס ער
אייז געלבליך דער 'פליג', אונן האט אַוְינָגָעָהָיָן אוֹיגָןְטָן, אונן האט אַוְינָגָעָהָיָן
דאס 'בלעטל' פון דעם 'שפין' – [וואו] האט זיך די 'שפין' יישט
יעקענָת זיך צו דער 'פליג' – האט זיך אַוְינָגָעָהָיָן
[וואו] קומפני, אונן האט זיך קלוֹמְפָּרֶשְׂט [וואו] געמאָט,
גָּלִילִי [וואו] ווי זיך קערט זיך אַיס [וואו], אונן וויל שוייז יישט

ונגדיר אונטוף איז בעזען א טאבליכען, איז דארט געתשטאַגען
אנגענישערדיין: "אָז וווער סְהָאָט אַלְעַ צִיּוֹן", דער קען
אוֹרְבִּינְדִּי אָוִיף דַּעַם בָּאָרְכִּי"

האט הושם יתברך בעניבן (ונמאנך): אז פ'זואקסט דארט איז אַזְרָאַז, דארט וויאַז מען באַדארך אַרוֹפְּצָגְזִין אַזְיָיך דעַס בָּאַרְט - אוֹ ווועַר סְקִומֶט אַהֲן, פָּאַלְעַן אַים אַרוֹסָים אַלְעַן צִירַעַן - סִיְּעַר אַיזְיָיך גַּעֲנָגְגָעַן צְפּוֹס, סִיְּעַר הַאט גַּעֲרִיטָן, סִיְּעַר אַיזְיָיך גַּעֲנָגְגָעַן צְפּוֹס, אַיזְיָיך זְעַמְּפָאַרְט, אַיזְיָיך זְעַמְּפָאַרְט - זְעַנְעַן אַקְץ אַלְעַן צִירַעַן אַרוֹפְּצָגְזִין!

**צענען דארט געלעגן, הויבנוויז [אסאָה הוינַס] מיט ציין, איזזֿי
וואו' בערגן!**

[פרק ג] דער 'גימנס' פון איידן / דער 'היכט' באש'ידייט דענע האלטישקן / דער גאנז-הקטורת / די 'איינגענדייגענענען אלטישקן' / ער ענחת אלענס / די 'פֿאַט-הָאוֹר' / דיזויזים

[א] דערוואך האבן די נאיגטערהאנגען (עניטשען) פון דעם גענומען דעם (פאטערט), אונ האבן אים ווידער צוזט איזיפגעשטעלט (זוניפגעשטעלט) איזיזוויי פריער! – אונ די קראטוריין האבן זי גענומען, אונ האבן (א) אפצעוואהש, אונ האבן זי גענומען אוניך זיינער ארט!

[ב] התאט זיך דער "בלך" אויבגעכאנט, אונז התאט פיכח א
קוקע געטען איזיך דעם "בלעטל", וואס פ'האט איזיך אים מגניז
עמעווען: "פונ א זאָסערע יומס" פון א זאָסערע יומס!
דאַס איזיז!" – התאט ער עניינעהן, אויסשטייט דארט: "דער
יענימוס" פון אידן!"

הַדָּאָת עֲרֵזֶךְ פִּינִישׁ גַּעֲזֹעַן: "עָמָד עַר וַעֲטַשׁ שָׂוִין בְּזֹאַדְיַין אָאַדְיַין!" נָאַר וּוְאָס טַוְעַן, אוֹ מַעַן זָאַל דִּצְאנַצְעַן וּוְעַלְטַן? מַחְזִיר לְמוּסֶב זַיִן, קַעַנוּ זָאַל וַיַּאַלְעַג בְּעַנְגַּעַנוּ צָוָם אַקְתּוּ?!"
הַדָּאָת עֲרֵזֶךְ פִּינִישׁ גַּעֲזֹעַן: "עַר וַעֲטַשׁ פָּאָרֶן זָוָךְ אַחֲכָס!"
וְאַוּוָס עֲרֵזֶךְ זָאַל אַסְטַרְ-חַלּוֹם זַיִן בְּתוּחוּתָה! (ה'הינָה: עַר זָאַל
אַיס באַשְׁרַעַן דָּעַם חַלּוֹם), פָּנַקְט אַזְּרַעַן ער אַזְּן!

[ב] אונן עד האת מיט יוז גענומען איזוויי פֿעָנוּשֶׁן, אונן אייז געפֿאָרֶן אוֹיְיךְ דער זַעֲלָטָן – נישט איזוֹיְיךְ אַמְּלָךְ/, נאר וויא אַפְּרָאַסְטָעָן (פֿאָזִיכְעָן) פֿעָנְטָשָׁן! – אונן אייז געפֿאָרֶן פֿוֹן אַיְזָן שְׂשָׂתָאָט צוֹ דער אַנדְרַנְיָיר, אונן הָאָט עַפְּרָעָטָן: "וּוְיְהִי נְעָמֵינְתָּן קְרָעָן אַזְוֵי אַ (אַזְוֵי) חַכְםָן, וּוֹאָס עד זָאַל שְׂוֹרְדִּילְוָן" זַיְן בְּהֵוֵי תְּבוּנָה!!

וְיִדְעָה אֶת־אֹזֶן אַתָּה בְּבֵית־חַסְכָּן!

אוֹזֶר גַּעֲפָאָן אֲדִיאָן, אָנוֹ אֵין עֲקֹבְמָעָן צָו דָעַם 'הַכְּבָד' / אָנוֹ
אוֹזֶר הַאֲטָא אִים דַעֲצִיְילָט דָעַם 'אַמְתָה': 'אוֹזֶר אֵין אִימְלָד' /
אוֹזֶר הַאֲטָא אַפְּנִינְמָעָן [אַיִלְמָעָן] 'כְּלַחְמָוֹת' – אָנוֹ דִ'

האטוד ווינדר געזונאלט איטס היגענען! – האט
ויזיך ווינדר אויסגעחוין דאסם ב'עלעטל', פֿנְגַּל נויז איזבקטערטנטס!

– אונז איזז איז געוווען מואכַל!

[ב] האט דער 'מכלך' זייןער געווואלט עעהן: וואספראָר
בלעטשטייל סאיי איזיד אים קאנין (היניינ: קְבָאַשְׁצַט אַיס) !
וועאָסְפִּיעַ עִמּוֹסִיבַּ (געגענץ און פֿרְעָמָן) קְשֵׁתְּיִינַן דערידיך!

הוּא ווּוּלְבָרְדָּה אֶזְהָרָה (הוּא ווּוּלְבָרְדָּה אֶזְהָרָה)

ההאט ערד מורה געהאט צו קוקה אווע ער האט אונגעהויבן צו
שריריך: "געוואאלד!" "געוואאלד!"

האות נסחט בעהרין

[ג] דערויניל איז צו אים געקובען אַהייכער באָרכֶן
האט אים געפֿענֵט: "זֹאָס שְׂרִיפְּסָטוּ אָזוֹן?" - עַס אַיִשׁ
אוֹזֵן א [NN] לאָנְגַּע צִיֵּת אַיִשׁ שְׁלָאָחָה, הַט מִיד קִינְגָּר
קִישְׁט אַיְקָעָעָקָט - אַנְׁזָן דָוְהָסְטָן מִיד אַיְקָעָעָקָט?"
אוֹזֵן הַט מִיד בָּאָרכֶן גַּעֲמָצָט זָם [לְלָכֶן]!

בבלטעל' איז אויף מיר מאג'ו!

החטא אים דער פארן' געגעטערט: אז דאס בְּלָעַטֶלֶר איז אויזיך דיר מגוין, באדרבסטו קיין מורה נישט צו האבן, פאו קיין שם זאך – וווארן אויך מיר שטייען אויך אויך אסאך שיזוינט: נאר דאס בְּלָעַטֶלֶר איז אויך מיר מגוין!

קוקס וועל איד דיר וויזין, האט ער איס פַּעֲזָוִין; ווי אַרְבָּה
דְּדֻעַם־פְּאַרְגֵּן, שְׂתִּיעַנוּ אַכְלִים וּבְבֹבָתָן טוֹבָשָׁר אַנְצָמִילְגָּרֶן
סְטוֹנִינְשְׁטָדְעָן שְׂזָנְיָאָם — אָנוֹ זַיִן מַאֲכָן פְּשָׁׂׂדָהָן, אָנוֹ זַיִן
פְּרִירְלִילְעָדָה, אָנוֹ פְּלִילְיָזְמָרְשָׁפְּלִין, אָנוֹ זַיִן טַאנְגָּץָן!

אונן זי' שטחונה איז: זונס א' פִּיכָּה (ברוגען) פון זי' – טראקט
אייניגער אויס, אונן פאלט אויך א' חביבה: זי' וויאזוי מען זאל
ארויפערין אויך דעם 'ברג'!! – אוזו! (ברוגען) פאכן זי' אַגְּרִיעַס
שטחונה, אונן א' בענזה, אונן מען שפֿילט/, אונן מען
טהאנציגט! – אונן אוזו! (ברוגען) אַיְתֶלְעַכְעַ בִּיתָה (דקהינע) א טיל
ברוגען פון זי!

הנאר דאס (געגבען) בבלעטל פון די עימוסיס' וואס ס'אייז אויך!
דייד מיגין – אייז אויך פיר מיגין!

[ל] און אויך דעם שעסיך בארכ', איזן [געגועה] אַ מעאָבלצעִין
 (פְּאָמֹנוּשׁ פְּנֵי הַאֲצָרֶן) – און דארט איזן עַנְשָׂעָנְעָן אַנְגַּעַשְׂרִירָה:
 "וְעַמְּךָ דִּי עִימּוֹסִים" פְּנֵי דעם בְּלַעַתְּלָה וְאָסָס עַל [אַיסָּאָס] מְבִינָן
 אַזְוִיכָּא אַיסָּאָס, פְּנֵי אַזְוִיכָּעַד אַזְוִיכָּה סְאַיְיָ! – אַזְרָה כְּחַפְתָּן [וְיִגְעַז]

בדער 'בארג' אין הויך, קען מען נישט ליגען דאס 'כחב'!

גאנצען **מעשָׂה** **וּאֱמֶת** **סְעָדָה** [סְעָדָה] גַּעֲוֹעַן, **כִּנְלָל** **נוֹרָא** אַיִלְעָנָה אַמְּנָה ! אָרוֹן הַאֲתָא אִים גַּעֲבָעָטָן : אָז שֶׁ זָאֵל אִים **פָּוֹרְחָלָבָם** **וּזְוּזָן** .

האט אים דער 'הכט' בענטטעןערט: "איך אלין קען נישט פוּתֶר" זיין [נאשווין] – נאר ב'פֿאַהָדָן אַ גְּנוּסָן צִיטֵן, אַזְרֵן דעם איזנְיעַם פְּאָן, און איזנְיעַם איזנְיעַם חַזְדֵּשׁ – דעטאלט נעם איז צוֹבָאַיַּיךְ [צונריין], אַלְלָאַ בְּפֿאַהָדָן קְטוּרָה' (כלומר: אַלְלָאַ בְּקְטוּרָה עֲכָרָה) גְּנוּסָן זָמָן פְּנֵי קלעטס קען אַזְקֵן קְטוּרָה' – און אַזְקֵן פְּנֵי זֶה מְבוֹרָכָה' (כלומר: ער מושט זֶה אַזְקֵן אַיזְקֵן) – און פֿאַיְינְעַרט דעם 'מעַנְעַשְׂתָן' מיט די אוֹס אַיזְקֵן – און דער 'מעַנְעַשְׂתָן' הָאָט אַינְיָן זָוָס ער ווֹיל זָוָהָן, 'קְטוּרָה' – און דער 'מעַנְעַשְׂתָן' הָאָט אַינְיָן זָוָס ער ווֹיל זָוָהָן, אַזְקֵן ער ווֹיל זָוָהָן – וַיַּיְסַט ער דעטאלט אַלְדִּינְג!

[ד] הַאֲתָּה יוֹדֵעַ רַבִּי מְלֵךְ קַרְיוּשֶׁב גְּעוּזָנוּן: "אָז עָרַת הָאָתָּה שְׂוִינוֹן אֲזַזְפֵּל צַיִטְרַבְּרִיךְ עַדְרִיךְ פָּאַרְכָּאַטְסָן" (פָּאַרְכָּאַטְסָן) – וּוֹעַט צַר נָאָד וּוֹאַרְטְּבָן צִיְּדָעַם פָּאָנְגָן אָוֹן צַעַם חַוְּלִישָׁן (וּואָס דָעַר יְכִינְתָּה הַאֲתָּה סִמְמָנָאָטָן)!

*

בונשן סעג'וקמען דער מאָזערן צאָגאַ – האָט אַים דער 'הכֶּסֶת'
אוֹזְוֹן עַשְׂתָּאָן, אָנוֹן האָט אִים עַזְּרִיכְיָהָט מֵיטַּדְּיָהָט!
הָאָט דָּעַר /מְלָךְ/ אֲנַגְּהָעַיְבָּן צַו יְהֻחָן: אַפְּלִילְוּ וְאַזְּסִים מֵיטַּאִים
הָאָט זִיךְ נַאֲךְ גַּעֲתָאָן, אַיְלָן /איַזְּעַטְשָׁן/ עַד אַיְלָן עַבְּרוּיָהָן גַּעֲנוּאָהָן.
דַּעֲמָקָלְט אָז [ונשן] דִּי 'צְשָׁמָה' אַיְלָן נַעֲזָעַן בְּעוֹלָם הַעֲלִילָיוֹן
(כלומר: אוֹזְוֹן עַזְּרִיכְיָהָט!)

האט עד בעזעון: ווי פִּיהָאַת זַיְן עֲשָׂמָה גַּעֲפִירֶט, דָּרוֹךְ אַלְכַּעַגְוָעַלְטָן – אַנוֹ פִּיהָאַת אַוְיסְגַּעַרְפּוֹן: יוֹנֵר פִּיהָאַת עַפְעַס מַפְלַדְדַּחְבָּזָן צָו זַיְין (כלומר: צו ר' גערא שולעקטס) **אוֹזְדָּעַר עֲשָׂמָה – זַיְן עַד קַוְעַעַן-יַי – הָאַט זַיְן קַיְנַעַר נִישְׁטַע גַּעֲפִינְגָּן וְאַס**

דערווויל איז איינער אונגעומען, און איין געלעפֿן, און דאַט
געישראָגּן: "בְּבוֹנוּ שְׁלֹמֹן," קער או פִּין גַּעֲבעָת: אָז (ז'וֹבֵר)
דר� וועט קוּטֶן אויף דערוווילעַת, וּאָס האָבָּא אַיד שׂוֹן
צוֹטָאָן, אָז נָאָך (ז'וֹבֵר) וּאָס האָבָּא מִיד באַשָּׁאָפּוֹן!

אנוּ דָּאַס נְעֹוֹן דָּעַר סְפִּירָה (כלהו: דער וואָס האַט
דאָס גַּעֲשֵׂרְגָּן, אַס אַז עַרְסְּפִּירָה אַלְיָהָן גַּעֲעֹוֹן - ער האַט גַּעֲשְׂרָגָן)

האט מעו אים גענטפערטן: דדי (וואווען) עספהה!, כו' אראגנין אויך עידיעולטן - אונד דה צעב דיר איעזאַה!! - אאי ער זיך אונזעיגנאנגען! (הוועיג דער נאָס קאמט דאס גענערין
(הוועיג דער נאָס קאמט דאס גענערין)

[ה] הַאֲתָּה מְעַן וּמִיְשָׁעֶר דִּי אַנְשָׁמָה גַּעֲפִירֶט דָּרְךָ 'עַלְמָוֹת' (כלמו: 'ועלטן') - בֵּין מִקְּאָטֵד דִּי 'שְׁמָה' שׂוֹן גַּעֲבָרָאַט, צוֹם שִׁיבִּית-דִּין שֶׁל מַעֲלָה, כִּדְיַעַמֵּל דִּי שׂוֹן באַשְׁוּעָרָן - כִּדְיַי זַיְתָּן שׂוֹן אַזְּפִּיכְיָן אַיךְ יַעֲלֵי 'עַוְעַטְתִּי' נוּי דַּבָּרָא גַּזְבָּן גַּדְהָ

נָאכִיכְשֵׁת גַּעֲקֹעֶשׁ (דְּקִינָה: דָּעַר סְלָק'־דְּמָס') זֹאת הָאַט פְּרֻעָן גְּנָנָרְגָּא. אָז עַר אַכְּבִּישֵׁת גַּעֲקֹעֶשׁ!

האט מערן נאך אים גושיקט א' שלייח'ו! – איז ער געוקען! –
האט מיט זיך געבראקט ווונגענטה, א' אלטיטשען! א'
איינזיגעבוינענעם!, זואס ער האט זיך געוקענט כייט אים פון
לאנגן (ההיינט דער צעליךער, האט זיך מיט קעם אלטוי, געוקענט פון
אלטיטשען!)

[ו] אונן ערד האת נעהנין (הוינו צדר ר' קלך): וזהם קיימ איט
ההאט ייך איבערגענטאן (אנפאנטהן), פְּתַחַתָּה עַד סֹזֶךְ אֲנוֹ אַסְרִיבֵר
בְּצָבָא סְלִיבָא! – אונן וויז ניעזרון ערד איזי געווואן אַסְלְדִּי! – אונן דִּי
מליחות זואס ערד האת געהנטן וכובן!

*

*

און אויך דעם 'באָרג' - קענגען מעד נישט קומען, נאר
'חכמים' און 'עשַׂרְיִים' וכו'.

*

דא זיעיר אסאך דעריגען! (און סע [ס'איין] נאך נישט דערציזלט!) – האן ווינטער האט ער [רבינע ז'ן] נישט דערציזלט!

*

[ז] "ומכוור לזר בברחו וכו'. ח' כהה רבוי אדרי ריבים קמ'ם עלי'. ואחתה ד' פטן בעדי, בבודאי ומורדים ראשיאו 'בכ' נסחאים ג', א' ברדי! – פארטיטיש גוט דאס גאנגען 'קאמפיטל' – און פאלשטיינ' גוט – ווערטטו זעהו וויאזוי דראט און קרויזן די גאנגען מונטה.

בשטיי אונ קעלער אריין די דאיינע ואונדרליךע זאכון –
אוֹזְבָּד בִּזְט אַפְּלִיבֶּשׁ, בְּלִיבָּב שְׂפֵתִין פָּאַצִּיטְעֶרֶט אָנוֹ
פָּאָרוֹאָודְרֶעֶטֶן – אַלְכּוֹן זִיךְ אָוּקְשָׁעֵלָן די הָאָרְפָּוּן דֵּין –
קָאָפֶן, אָנוֹ פָּאָרוֹאָנדְרֶעֶט זִיךְ אַיְן די דְּאיָנָעַ זָאָכוֹן, וְאָסְ
זְעִמְינִינוֹ אָנוֹ בְּהִירְבָּמָן הַמְּלָכָן

העלפהת והפצת הגלילו, נתנדב ע"י הרוצה בעילום שם, לזכות להגעה להקיבוץ הק' באותאנו ראש השנה בנהת ובניקל, עם שאר חסידי ברסלב בארץ ובחו"ל.

באווייז דיבען וואנדער, אין זכות פון די קינדער
ריין פון אלען זנד, הער אונז אויס אצינד
שער ציון, מין תפללה פון הארץ הער שון טאפע קרזין
די ר מלך צו זיין, אונז מיטיזן אקעגן גיין
אווייז, פודה לנו שעיר, עפנ שון אויז
דער ציון פון רבין באפרוי, אויף דעם איזה האפ

די זיבעתו מעשה - מזובב ועכבייש

- עס איז אים אראפ געפאלן אלע צינעה.
- ער האט נישט געקענט העון
- ער האט נישט געקענט גיין
- וואס פואר בלאט האט געהטן אופן מלץ?
- פון דעם טווך.
- פון די איזן.
- פון די זיבעציג פעלקער.
- מאט ויפיל מענטשן איז דער מלך געגאנגען זוכן דעם
יא. חכם?
- מיט צוויי מענטשן.
- מיט א גאנצער מנון.
- אלין.
- י. ווי איז ערד געגאנגען אונגעטן זוכענדיג דעם
חכם?
- מיט קונגיגליכע קליער.
- ווי אלטער מענטshan.
- ווי א פראסטער מענטshan.
- י. וואס האט דער ס"מ געשידין?
- או די נשמה וועט קומען אויף די וועלט, וואס
האב איך שווין צו טאן.
- ער זאל אראפ גיין אויף די וועלט.
- ראטעווען מיר.
- ז. וועמען האט דער ס"מ מיט געבענט?
- ער איז געקומען אלין.
- אלטער מענטshan
- אלטער איניגעגען מעדנטש.
- טו. וואס האט דער ס"מ געתאן?
- געוווינט.
- געלאקט.
- געטאנצט.
- טז. צום סוף איז די נשמה אראפ אויף די וועלט?
- נין.
- יא.
- י. ווער איז געונען צוישן די שבויים וואס דער מלך
האט געפאנגען?
- עס האט זיך אפגעהאלטן.
- אלטער.
- איגאל.
- איפת תורה.

אי אדאß בעטל איז אויף די מגו באדרופסטו מיו מורה נישט צו האבו פאר פיין שום זאר
צו ענטפערן די בחינות און אריגנגיין אינעם גורל, 02-5-3333-72-1095 1-518-329-9149 646-518-1095

צו בְּרֻעָנֶגֶען רַיִנֶּע גַּעֲדָאַנְקָעֶן, דִּיבּוֹרִים
פּוֹנוּם הַיְלִיגָּן קְנוֹאָל.

אַקְרֵיְנֶע, נָאָך אַיִן צִיְּטָן פּוֹן הַיְלִיגָּן
רְבִּין אַיִן גַּעֲוָעָן פָּאָרְפְּלִיְּצָט מִיט
הַשְּׁכָלָה. דִּי אִידְיִשְׁע בִּיכְעָר אַוְן
צִיְּטוֹנֶגֶען וּוֹאָס זְעַנְעָן דָּאָן גַּעַשְׂרִיבָן
גַּעֲוָאָרָן אַיִן אַיְדִישׁ, אַיִן לִיְדָעָר גַּעֲוָעָן
אַנְגָּעָפְּוָלָט מִיט גִּיפְּט, אַפְּיקָוָרָסָות אַיִן
לִיצְנָהָת פּוֹן עַרְלִיכְבָּע אִיד.

(מִירַבְּרָעָנֶגֶען אַרְאָפָא שְׁמוֹעָס פָּקָן פּוֹרִים תְּשִׁלְיוֹ אַיִן
בֵּית הַמְּדָרֶשׁ הַגָּדוֹל, מָהָה שָׁעָרִים, אַיְבָּרָעָנֶגֶען אַרְבָּעָט
אוֹן אַרְאָפְּגָעָנֶגֶען פָּאָר קִינְדָּעָר)

רִי שְׁמוֹאֵל שְׁפִּירָא: "דִּי בְּלָעַטָּעָר,
דִּי בְּלָעַטָּעָר, דִּי בִּיכְלָאָר!
דִּי טְרִיףְּ פְּסָול! רַבִּי נְתָן
הָאָט גַּעַזְאָגָט אֹז צְעַנְדְּלִיגָּע
טוֹיזְעַטָּעָר טְרִיףְּהַנְּעָ בִּיכְעָר
קוֹמְעָן אַרְוִיס אַוְן הַיִּנְטָן קָעָן
מַעַן זָאגְן מִילְּאָגָעָן!"

יעַדְן טָאג קוֹמְט אַרְוִיס'עַט
בִּיכְלָאָר, מִיט בְּלָעַטָּעָר,
צְעַנְדְּלִיגָּעָר טְוִיזְעַטָּעָר גִּיט אַרְוִיס
יעַדְן טָאג!!!"

רִי לוֹי יְצָחָק בְּעַנְדָּעָר: "אִיר הָאָט
גַּעֲקָעָנֶט רִי יְשָׁעָי?"

רִי שְׁמוֹאֵל שְׁפִּירָא: יָא עָר אַיִן גַּעֲוָעָן
אוֹנְזָעָר חִזְן.

רִי לוֹי יְצָחָק: עָס אַיִן אַרְוִיסְגַּעֲקָוּמָעָן אַ
צִיְּטוֹנָג דָוָרָךְ דִּי פְּרוֹמָע קְהָלוֹת אַוְן רִי
יְשָׁעָי הָאָט עָס אַהֲיִמְגַעְבָּרָעָגֶט אַיִן

אַ פְּרוֹמָע בְּלָאָט ? !

קִינְדָּעָר וּוֹאָס מִינְט הַשְּׁכָלָה? ! אַיִן
הַיִּנְטָן אַוְיךְ דָא אֹזָא מִין אַנְשִׁיקָעָנִישׁ,
אַדְעָר אַיִן עָס נָאָר גַּעֲוָעָן אַמְּאַלְיִגְעָן
צִיְּטָן? !

הַשְּׁכָלָה מִינְט דָעָר מַשְׁגָּפָן זַיִן
גַּעַבְּלִידָעָט אַוְן חַכְמָות פּוֹן דִי גּוֹיִם, וּוֹי
שְׁפָרָאָקָן אַוְן חַכְמָות פּוֹן דִי גּוֹיִם.
מַעַר אַגְּרִיסָעָר חַכְמָם אַלְס מַעַר חַשּׁוֹב.
דָאָס הָאָט לִיְדָעָר גּוֹרָם גַּעֲוָעָן אַ
גְּרוֹיִסָּע חַוְּרָבָן בַּיִּ אִידָן.

מַעַן אַיִן גַּעַגְאָנֶגֶעָן אַיִן דִי גּוֹיִי אִישׁ
שְׁוּלָעָס, אַינְגָוּרְזִיטָעָטָן,
קָאַלְעַדְזָשָׁעָס, גַּעַלְעָרָנֶט
אַוְן גַּעַחְזָרָט מִיט גּוֹיִשָּׁע
סְטוֹדָעָטָן, בֵּין מַעַן הָאָט
דִיְדִי אַינְגָאנְצָן פָּאָרְגּוֹיִי אִישָׁט
אוֹן פָּאָרְלוֹיְרָן דִי רַיִנְעָה
אַמְוֹנָה.

הַיִּנְטָגָע צִיְּטָן אַיִיךְ דָא
אֹזָא נְסִיּוֹן מִיט אַנְדָּעָר נְאַמְמָעָן אַוְן
אוֹיְסִיךְעָן. יַעֲדָעָר אַיְגָעָר דָאָרָה זַיִךְ גּוֹט
בַּאֲקָלָעָרָן אַוְן זַעַן אַז דִי בִּיכְעָר אַוְן
בְּלָעַטְלָעָךְ אַוְן זַאְכָן וּוֹאָס מַעַן נְעַמְט
אוֹוִיפְּ דִי בְּלִים אַוְן וּוֹאָס מַעַן נְעַמְט
אַרְיִין אַיִן הָאָנְט זַאְל אִים בְּרֻעָנֶגֶעָן נְאָר
דִי רַיִנְעָה אַמְוֹנָה אַוְן בַּאֲשַׁעַפְעָר אַוְן
אַיִן דִי צְדִיקִים. וְאַנוֹ תְּפָלָה אַז דְּעָם
רְבִּינִיס לִיכְטָזָאָל גִּיאַן אַיִן רְבִּיסָאָס וּוֹעֲגָן
אוֹן אַיִן זַיִנְעָה הַיְלִילִיגָּע תְּלִמְדִים נְאָר

- מען זאל רעדן מיט איר דיבורים פון
תכליתו ! או מען רעדט פון תכלית
דאָרֶפּ מען נישט רעדן איז שטוב קיין
דברים בטלים.

שפֿעַטְעָרֶה האט ר' לוי יצחק גערעט
זינע באָוֹאָסְטָעֶה דיבורים וואָס
מיר דארפּן גָּאָר אַסְאָךְ חַזְרָן אָוּן
גערענְקָעָן, אוּ מיר ברסלְבָּיעַ חַסִּידִים
דאָרֶפּן זַיִעַר מְשֻׁתְּדֵל זַיִן צַו אַוִּיסְנִיצָן
די צַיִיט נִישְׁטָצַו הַאֲבָן בְּכָלְקִיּוֹן
צַיִיט צַו רַעַדְן פָּוּן אַנְדְּרָעָה מְעַנְטָשָׁן
אוֹזִי ווֹי דָעָרֶת פָּמָן ווֹאָס הַאֲט גַּעַזָּגֶטְן:
דאָס אַיז מִין מַעַשָּׂה אָוּן דָאָס אַיז
יעַנְעָםָס מַעַשָּׂה, ווֹאָס הַאֲבָן אַיךְ צַו
רעַדְן פָּוּן אַנְדְּרָעָה".

שטוּב דעם צייטונג. ער קומט אהיהם
און ליגט דאס אוֹפּן טִישׁ, פְּרַעֲגַט
אַים דֵי רַעַבְּצִין זַיְנוּ: "זַיְעַי" ווֹאָס
איַז דָאָס ? !"

עַנְטַפְּעָרֶט ר' יְשֻׁעָיָה: "דָאָס אַיז אָ
פְּרוֹמָע בְּלָאָט ! "

דו ווֹיְבָן זַיְנָעָה לְאַזְטָן נִישְׁטָן נָאָךְ אָוּן
רוֹפְּטָן זַיְקָה אָן, "אָ פְּרוֹמָע בְּלָאָט אַיז אָ
בְּלָאָט גַּמְרָא ! ! "

אָ פְּרוֹמָע בְּלָאָט אַיז אָ בְּלָאָט גַּמְרָא ! ! !
אַרוֹיָס ! אַרוֹיָס ! אַריַין אַין מִסְטָ
אַריַין !

סְאַיז דָא ווֹאָרט פְּוַנְעָם רְבִיּוֹן; "וֹוָאָס
מאָכָט אַיר נִישְׁטָא אַיְלָעָה ווַיְכַרְעַר פָּאָר
חַסִּידָות ? ! - האט דָעָרֶת רְבִי גַּעַהְיִיסָן

המשך פון זייט 1

רישען קויאָל

שְׁחָרִית מְנַחָּה, מְעַרְבִּיב מִיט כּוֹנָה, מִיט אָ
חַשְׁקָה מִיט אַלְעָה הַלְּכוֹת פָּוּן תְּפִלָּה אֹזִי ווֹי
עַס שְׁטִיטִית אַין שְׁלַחְן עַרוֹקָה. אֹזִי אוֹקָה קָעָן
מַעַן אַרְיִינְכָּאָפּן אָפָּאָר קָאָפְּטָלָעָר תְּהִלִּים
אָךְדָעֶר לְקוֹטִי תְּפִלוֹת אַ�וּן בַּיִּתְבּוֹדּוֹת זַיְקָה
אוֹיסְרַעַדְן צָוָם אַוְיְבָעָרְשָׁטָן אַלְעָס ווֹאָס
לִיגַט אַוְיְפָן הָאָרֶץ, אֹזִי ווֹי מַעַן רַעַדְטָן זַיְקָה
אוֹסָטָן צַו אַגְּוָטָן פְּרִינְדָן.

דָעָר אַוְיְבָעָרְשָׁטָר זַאל הַעֲלָפָן עַס זַאל
מַקִּים ווֹעֲרָן דִי הַבְּטָחָה פָּוּן סּוֹף פְּרֶשָׁה
לֹאַ יַּתְּצַאַב אִישׁ בְּפָנֵיכֶם, פְּחַדְכֶם וּמוֹרָאָכֶם
יַתְּנַחַן הַאַלְקִיכָם עַל פָּנֵיכֶם כָּל הָאָרֶץ" אָמַן
וְאָמַן.

הַיְלִיגָע זַאל פְּאָרְלִילִיגָט זַיְקָה דָעָר בָּעֵל דָבָר
דָאָס צַו צָעַשְׁטָעָרָן, בְּפִרְטָא אַוְיְפָן רְבִינְסָ
רָאַשָּׁה הַשְׁנָה, ווֹאָס דָעָר הַיְלִיגָעָר רְבִי
הַאֲט גַּעַזָּגֶטְן: "אַיךְ הַאֲבָן דָאָס בְּאַקְוּמָעָן
בְּמַתְנָה פְּוַנְעָם אַוְיְבָעָרְשָׁטָן". דָעָר רְבִי
הַאֲט גַּעַהְיִיסָן אַוְיְסְרָוָפָן: "אוּ וּוֹעֲרָעָס אַיז
מַקּוּרָב צַו אַים זַאל קְוּמָעָן צַו אַים אַוְיְפָן
רָאַשָּׁה הַשְׁנָה".

דָעָר הַיְלִיגָע רְבִי הַאֲט גַּעַזָּגֶט: "גָּאָר מִין
זַאָךְ אַיז רָאַשָּׁה הַשְׁנָה", אָבָעָר לְאַמִּיר נִישְׁטָ
פְּאָרְגָּעָסָן אוּ דָעָר רְבִי הַאֲט אֹזִי גַּעַזָּגֶט:
גָּאָר מִין זַאָךְ אַיז תְּפִלָּה", לְאַמִּיר זַיְקָה,
בְּאַנְיִיעָן אַין תְּפִלָּה, סִי דֵי דָרְרִי תְּפִלוֹת,

צו אלע טייערט ברסלבייע! אינגלער!

דעררויל איז אַנְגִּילָהּ מַעַן אֲגִיטָהּ גְּרֹיסָעָר אַדְלָעָר,
אוֹן האָט אַנְגִּילָהּ אָפֶט אָוִיפֶט דָּעַם טָרָעָם. אוֹן עָר
הָאָט צוֹ זַיִן גִּזְאָגָט: "הָעָרָת אָוִיפֶט צוֹ זַיִן אַרְמִימָע
לִיְּיט, קָעָרָת אַיְּיךְ אָוָם צוֹ אַיְּעָרָעָ אַזְּרוֹת. אוֹן
נִיצְטָ מִיטָּ אַיְּעָרָעָ אַזְּרוֹת..."

חיבט אָן נִיצְט

אַיְּעָרָעָ אַזְּרוֹת!

די מודעה איז פאר אלע קינדרער וועלכע זואַינען אוֹן זוֹילְיאַםְסְבוֹרג, באָראָ פָּאָרָק,
מאָנָסִי, קָרִית יוֹאָל, בָּלוֹמִינְבוֹרָג, לְעִיקְוָאד, מַאוֹנְטָעִים, דְּשֻׁעְרָזִי סִיטִי, מַאנְטָרִיאָל,
קָרִית טָהָדֵש, לְאַנְדָּאָן, מַאנְטָשְׁעַטָּעָר, אַנְטוּעָרָפָן.